

Узагальнення судової практики застосування Жидачівським районним судом законодавства про відповідальність за окремі корупційні злочини та правопорушення у справах, розглянутих судом в 2013 році і першому півріччі 2014 року.

При виконанні даного узагальнення аналізувалась практика розгляду Жидачівським районним судом Львівської області кримінальних справ, передбачених розділом XVII КК України «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг» та глави 13-А КУпАП «Адміністративні корупційні правопорушення», стаття 212-3 КУпАП), вчинені суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення (пункти 1-3 ч.1 ст.4 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», розглянутих судами в 2011-2012 роках.

Мета узагальнення – вивчення практики використання норм законодавства щодо практичних аспектів застосування судами законодавства щодо відповідальності за окремі корупційні правопорушення у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг, виявлення та аналіз складних і спірних питань при розгляді даної категорії справ.

Корупційне правопорушення - умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 4 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність;

Крупція - використання особою, зазначеною в частині першій статті 4 цього Закону, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній в частині першій статті 4 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей;

Корупційні правопорушення можуть здійснюватися у різних формах (порушення обмежень щодо використання службового становища, пропозиція або надання неправомірної вигоди, порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, порушення встановлених законом обмежень щодо одержання дарунка, порушення вимог фінансового контролю, порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів, незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень, невжиття заходів щодо протидії корупції).

За 2013 рік у Жидачівський районний суд Львівської області надійшло 3 адміністративні матеріали про корупційні правопорушення, з яких: 2 справи про притягнення осіб до адміністративної відповідальності за ст.172-2 КУпАП, ч. 1 ст. 6 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» та 1 справа про притягнення особи до адміністративної відповідальності за ст. 172-7 КУпАП та ч. 1 ст. 14 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», з винесенням постанов щодо трьох осіб. Для належного оформлення судом справи даної категорії не поверталися.

До адміністративної відповідальності судом притягнуто 3 особи, на яких накладено адміністративне стягнення у виді штрафу.

Правопорушення, передбачені ч. 1 ст. 172-2 КУпАП, ч. 1 ст. 6 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» вчинені державними службовцями 9 та 7-го рангу 4 категорії посадових осіб органів місцевого самоврядування в Україні – сільськими головами.

Правопорушення передбачене ст. 172-7 КУпАП, ч. 1 ст. 14 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» вчинене директором підприємства державної форми власності.

Звертає увагу той факт, що до відповідальності за корупційні правопорушення притягаються здебільшого службовці органів місцевого самоврядування. Це свідчить про те, що діяльність правоохоронних органів поки що спрямовується на боротьбу з корупцією у владних органах найнижчої ланки.

Зміст правопорушення у справі про притягнення особи до адміністративної відповідальності, передбаченого ч. 1 ст. 172-2 КУпАП та ч. 1 ст. 6 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» полягає у тому, що Зошій Роман Володимирович, перебуваючи на посаді сільського голови Вибранівської сільської ради, будучи посадовою особою органу місцевого самоврядування 9 рангу 4-ої категорії та згідно з п. «в» ч.1 ст. 4 Закону України «Про засади протидії і запобігання корупції» суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення, у порушення обмежень щодо

використання свого службового становища, передбачених ч.1 ст. 6 Закону України "Про засади протидії і запобігання корупції", використовуючи свої службові повноваження та пов'язані з цим можливості, зловживаючи своїм службовим становищем та переслідуючи корисливий мотив, спрямований на власне збагачення, дав вказівку секретарю сільської ради Самборській О.М. внести до табелю виходу на роботу завідомо неправдиві дані про те, що 09,12-16 та 19 листопада 2012 року він знаходився на роботі, хоча в цей час перебував за межами України – в Республіці Польща. Табель обліку робочого часу працівників Вибранівської сільської ради за листопад 2012 року він власноручно затвердив, знаючи про внесені в нього завідомо неправдиві дані. Даний табель був поданий до бухгалтерії сільської ради для нарахування та виплати заробітної плати. Зошію Р.В. незаконно була нарахована та виплачена заробітна плата в сумі 633.38 грн., тобто одержав неправомірну вигоду у розмірі, що не перевищує п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, чим спричинив збитки місцевому бюджету на вказану суму.

Зміст іншого правопорушення у справі про визнання особи винною у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172-2 КУпАП та ч. 1 ст. 6 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» полягає у тому, що Глосніцька Надія Степанівна, перебуваючи на посаді сільського голови Бортниківської сільської ради, будучи посадовою особою органу місцевого самоврядування 7 рангу 4-ої категорії та згідно з п. "в" ч.1 ст. 4 Закону України "Про засади протидії і запобігання корупції" суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення, у порушення обмежень щодо використання свого службового становища, передбачених ч.1 ст. 6 Закону України "Про засади протидії і запобігання корупції", використовуючи свої повноваження та пов'язані із цим можливості, діючи в інтересах третіх осіб, з метою отримання неправомірної вигоди іншими особами, достовірно знаючи, що директор народного дому с. Демидів, який належить до комунальної власності територіальної громади Бортниківської сільської ради та згідно ст. 88 Бюджетного кодексу України фінансується за рахунок коштів Бортниківської сільської ради, Воробець М.Я. в період з 14.06.2012 р. по 20.06.2012 р., 17.07.2012 р. по 02.08.2012 р., 20.09.2012 р. по 09.10.2012 р. та з 24.10.2012 р. по 07.11.2012 р. перебувала за кордоном (в Республіці Польща) в особистих справах, а відтак, не мала право на отримання заробітної плати за вказаний період часу, з метою надання незаконної вигоди Воробець М.Я. у виді заробітної плати у період відсутності на роботі без поважних причин, власноручно затвердила таблицю обліку робочого часу і подала її до бухгалтерії Бортниківської сільської ради для нарахування та виплати заробітної плати Воробець М.Я., внаслідок чого Воробець М.Я. за період з 14.06.2012 р. по 20.06.2012 р., 17.07.2012 р. по 02.08.2012 р., 20.09.2012 р. по 09.10.2012 р. та з 24.10.2012 р. по 07.11.2012 р. незаконно була нарахована та виплачена заробітна плата в сумі 981.00 грн., тобто одержала неправомірну вигоду у розмірі, що не перевищує п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, чим спричинила збитки місцевому бюджету на вказану суму.

У справі про визнання особи винною у вчиненні правопорушення, передбаченого ст. 172-7 КУпАП та ч. 1 ст. 14 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» зміст правопорушення полягає у тому, Бирич Остап Васильович, перебуваючи на посаді директора державної організації «Комбінат Троянда», будучи посадовою особою юридичних осіб публічного права, які одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету, всупереч інтересам служби та держави не вжив заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів і не повідомив невідкладно безпосереднього керівника про наявність конфлікту інтересів, що передбачено ч. 1 ст. 14 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». Встановлено, що протягом 2012 року і по даний час на посаді начальника лабораторії ДО «Комбінат «Троянда» працює дружина Бирича О.В. – Бирич Галина Михайлівна. Крім цього, 12.09.2012 року наказом №109-к директор Бирич О.В. прийняв на посаду головного економіста ДО «Комбінат «Троянда» свого сина – Бирича Олега Остаповича із встановленням посадового окладу в розмірі 1711 грн. Вказані особи перебували в безпосередньому підпорядкуванні Бирича О.В. Відповідно до інформації Державного агентства резерву України від 25.06.2013 року, наслідком вчинення Биричем О.В. корупційних діянь стало його звільнення 18.05.2013 року із займаної посади.

За перше півріччя 2014 року у Жидачівський районний суд Львівської області надійшло 6 адміністративних матеріалів про корупційні правопорушення, з яких: 5 справи про притягнення

осіб до адміністративної відповідальності за ст.172-7 КУпАП, ст. 9, ч. 1 ст. 14 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», та 1 справа про притягнення особи до адміністративної відповідальності за ст. 172-7 КУпАП та ч. 7 ст. 5 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», з винесенням постанов щодо шести осіб. Для належного оформлення судом справи даної категорії не поверталися.

До адміністративної відповідальності судом притягнуто 6 осіб, на яких накладено адміністративне стягнення у виді штрафу.

Правопорушення, передбачені ч. 1 ст. 172-7 КУпАП вчинені особами, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків (директор КП «Ходорівське управління комунального господарства», директор Ходорівського психоневрологічного інтернату, начальником Жидачівського управління водного господарства, начальник фінансового управління Жидачівської РДА та державним службовцем 8 рангу 4 категорії посад посадовою особою місцевого самоврядування в Україні – головою Черноострівської сільської ради.

Правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 172-9 КУпАП вчинене державним службовцем 13 рангу 6 категорії - головним спеціалістом відділу освіти Жидачівської РДА.

У справі про визнання особи винною у вчиненні правопорушення, передбаченого ст. 172-7 КУпАП та ст. 9 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» зміст правопорушення полягає у тому, Козовіта Михайло Степанович, перебуваючи на посаді начальника Жидачівського управління водного господарства, будучи службовою особою, всупереч інтересам служби та держави, зокрема: встановленого обмеження щодо роботи близьких осіб, 30.04.2013 р. розглянув заяву дружини Козовіти А.Г. про перевід її з посади обліковця (посадовий оклад 1758,00 грн) на посаду диспетчера Управління (посадовий оклад 1902,00 грн), прийняв рішення про перевід (наклав резолюцію) і підписав наказ № 96 к від 30.04.2013 р. про її перевід. У зв'язку з організаційно- штатними змінами, а саме скороченням посади диспетчера, 06.12.2013 р. прийняв рішення про переведення Козовіти А.Г. на посаду техника-гідротехніка 1 категорії Управління, наказ (розпорядження № 202 к від 06.12.2013 р.). Внаслідок чого у його безпосередньому підпорядкуванні, що полягало у відносинах прямої правової залежності підлеглою особою від її керівника, перебувала дружина.

При цьому Козовіта М.С. всупереч, встановленого ст. 9 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», обмеження щодо роботи близьких осіб не вжив заходів до усунення таких обставин з часу виникнення підстав для цього, і недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів і не повідомив невідкладно безпосереднього керівника про наявність конфлікту інтересів під час прийняття ним управлінських рішень щодо переведення дружини Козовіти А.Г. на інші посади.

Зміст іншого правопорушення у справі про визнання особи винною у вчиненні правопорушення, передбаченого ст. 172-7 КУпАП та ч. 1 ст. 14 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» полягає у тому, що Ковальська Стефанія Михайлівна, як державний службовець 11 рангу 6 категорії, перебуваючи на посаді начальника фінансового управління Жидачівської райдержадміністрації Львівської області, всупереч інтересам служби та держави, не вжила заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів і не повідомила невідкладно безпосереднього керівника щодо роботи у безпосередньому підпорядкуванні її рідної доньки Підгаєцької І.Є., яка працює у фінансовому управлінні Жидачівської райдержадміністрації на посаді головного спеціаліста відділу планування та аналізу бюджету, фінансів установ та програм бюджетної сфери фінансового управління Жидачівської РДА, тобто не повідомила про наявність конфлікту інтересів, що передбачено ч.1 ст.14 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», відповідальність за яке передбачена ст. 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Зміст правопорушення у справі про притягнення особи до адміністративної відповідальності, передбаченого ст. 172-7 КУпАП та ч. 1 ст. 14 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» полягає у тому, що Дребот Михайло Степанович, перебуваючи на посаді сільського голови Черноострівської сільської ради Жидачівського району Львівської області, будучи посадовою особою місцевого самоврядування четвертої категорії восьмого рангу та відповідно до пп."в"п.1 ч.1 ст.4 ЗУ "Про засади запобігання і протидії корупції", суб"єктом корупційного діяння,

протягом квітня-грудня 2013 року, всупереч інтересам держави і громади, не повідомив невідкладно Чорнострівську сільську раду про наявність конфлікту інтересів, що передбачено ч.1 ст. 14 Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції”.

Щодо змісту правопорушення у справі про притягнення особи до адміністративної відповідальності, передбаченого ст. 172-9 КУпАП полягає у тому, що Багрий Н.Є., працюючи на посаді головного спеціаліста відділу освіти Жидачівської РДА, будучи державним службовцем 13 рангу 7 категорії посад державних службовців, при виявленні корупційного правопорушення, зокрема неподання до 01.04.2014 р. дев’ятьма посадовими особами відділу освіти та комунальних навчальних закладів і установ освіти за місцем праці декларації про майно, доходи, витрати фінансового характеру за 2013 рік, всупереч вимозі ч. 7 ст. 5 Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції”, не вжила у межах своїх повноважень заходів щодо припинення правопорушення та негайно письмово не повідомила про його вчинення спеціально уповноважений суб’єкт у сфері протидії корупції.

Ефективність покарання визначається тим, наскільки воно є законним, обґрунтованим і справедливим. Зокрема, при призначенні стягнення судді з’ясовували, чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, які пом’якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, а також з’ясовували інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи (ст. 280 КпАП).

Судді Жидачівського районного суду при розгляді справ даної категорії керувалися вимогами Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», Кодексу про адміністративні правопорушення України, Постановою Пленуму Верховного Суду України від 25.05.98 р. № 13 «Про практику розгляду судами справ про корупційні діяння та інші правопорушення, пов’язані з корупцією».

Взагалі, вирішуючи питання про притягнення особи за вчинення корупційного адміністративного правопорушення, судді завжди враховують особу правопорушника, а саме: такі чинники, як відсутність тяжких наслідків від вчиненого діяння, поведінка особи до його вчинення в побуті та за місцем роботи, вік, стан здоров’я, родинний стан, перебування на утриманні неповнолітніх або осіб похилого віку, тяжкі захворювання членів сім’ї, відсутність судимостей, щире каяття, звільнення з роботи або посади тощо.

Постановами Жидачівського районного суду, всіх осіб, щодо яких надійшли матеріали про притягнення їх до адміністративної відповідальності, визнано винним у вчиненні адміністративних корупційних діянь та призначено адміністративні стягнення у вигляді штрафів та за 2013 рік з конфіскацією незаконно одержаної неправомірної вигоди матеріального характеру.

Звідси можна зробити висновок, що судді при призначенні покарання досліджували усі обставини справи. Постанови належно вмотивовані, в них викладені обставини вчинення правопорушення, обґрунтовується кваліфікація вчиненого, наводяться докази на підтвердження винуватості особи, наводяться пояснення правопорушників.

Важливим є етап встановлення фактичних обставин у справі, що полягає у провадженні дій, спрямованих на збирання доказів, які підтверджують або спростовують винуватість у вчиненні правопорушення.

Вони можуть бути встановлені різними способами: опитуванням осіб, що володіють інформацією, яка має значення для справи (правопорушники, потерпілі, свідки, експерти); проведенням експертизи; освідчуванням; вилученням, наприклад, документів; знаходженням речових доказів на місці вчинення правопорушення; огляду тощо. Всі встановлені обставини фіксуються у відповідних процесуальних документах. Такими документами є пояснення, висновки, акти, протоколи. Саме протокол є процесуальним документом, що фіксує закінчення розслідування. Закон не встановлює особливих вимог щодо змісту протоколу про корупційне діяння, однак згідно ст. 256 КУпАП у вступній частині протоколу обов’язково необхідно зазначити дату і місце його складання, повну назву посади особи, яка склала протокол, та підрозділу відповідного державного органу, в якому вона працює, відомості про особу порушника із зазначенням його дати народження, місця проживання, освіти та сімейного стану, місця роботи та займаної посади, рангу чи категорії державного службовця. Крім того, слід зазначити й інші дані, які впливають на розмір стягнення. Необхідно також вказати місце і час вчинення правопорушення.

Як свідчить узагальнення, правоохоронними органами до протоколів додавались необхідні для правильного вирішення справи письмові докази та документи, які підтверджують вину особи, притягнутої до адміністративної відповідальності, долучались дані про особу, яка притягується до адміністративної відповідальності, а саме додані пояснення правопорушників, службові обов'язки, накази, рішення.

При розгляді справи судді з'ясували, чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, які пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, а також з'ясували інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Особливу увагу звертають на з'ясування таких питань:

чи мало місце правопорушення, за яке особа притягається до відповідальності;

чи містить діяння склад корупційного правопорушення, передбаченого чинним законодавством;

чи особа є винною в його вчиненні;

чи належить вона до суб'єктів цього правопорушення;

чи не містить правопорушення ознак злочину;

чи не закінчилися на момент розгляду справи строки, передбачені ст. 38 КУпАП;

чи немає інших обставин, що виключають провадження в справі.

Судді Жидачівського районного суду при розгляді справ даної категорії з'ясували мотив і характер вчиненого діяння, повноваження особи, яка його вчинила, наявність причинного зв'язку між діянням і виконанням останніми службових (посадових) повноважень.

У винесених постановках, судді наводять обставини, за яких правопорушення було вчинене, чітко формулюючи в чому саме особа визнається винною. При цьому проводиться аналіз доказів.

Постанови, винесені суддями Жидачівського районного суду належно вмотивовані, в них викладені обставини вчинення правопорушення, обґрунтовується кваліфікація вчиненого, наводяться докази на підтвердження винуватості особи, наводяться пояснення порушника.

Слід зазначити, що наведені статті глави 13-А Кодексу України про адміністративні правопорушення є бланкетними, такою яка відсилає до інших нормативних актів, а саме в примітках до них мають місце посилання на норми Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

Адміністративне корупційне правопорушення – це умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, передбаченою у ч.1 ст.4 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», за яке законом встановлено адміністративну відповідальність.

Результати проведеного узагальнення свідчать про дотримання у Жидачівському районному суді Львівської області вимог чинного законодавства під час розгляду адміністративних справ, а саме: ніхто з осіб, щодо яких надходили матеріали про вчинення адміністративного правопорушення не інакше як на підставах і в порядку, встановлених законом; провадження в суді в справах про адміністративні правопорушення здійснюється на основі суворого додержання законності та в межах компетенції суду.

Щодо розгляду кримінальних справ про злочини, передбачені Розділом XVII КК України вбачається наступне.

На протязі 2013 року у Жидачівський районний суд Львівської області надійшов 1 обвинувальний акт у кримінальному провадженні за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України та 1 клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності в порядку ст. 49 КК України за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 366 КК України.

За перше півріччя 2014 року у Жидачівський районний суд Львівської області надійшов 1 обвинувальний акт у кримінальному провадженні за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 366 КК України.

При розгляді кримінальних справ суди керувалися вимогами чинного кримінального, кримінально-процесуального законодавства, а також нормами і положеннями Закону «Про засади запобігання і протидії корупції», Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією.

Характерним для таких злочинів є наявність безпосереднього зв'язку між вчиненим особою діянням та посадою, яку вона обіймає, чи службовою діяльністю, яку здійснює, тобто суспільне небезпечне діяння завжди обумовлене службовим становищем суб'єкта, який вчиняє злочин.

У справах було повно встановлено об'єктивну сторону злочину та сформульовано обвинувачення, тобто правильно визначено предмет злочину, зміст незаконного діяння тощо.

Узагальнення засвідчило, що судді Жидачівського району дотримувалися правових підстав та встановленого кримінально-процесуальним законом порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Так ухвалою Жидачівського районного суду від 30.05.2013 року клопотання прокурора про звільнення від кримінальної відповідальності підозрюваного Яворського Миколу Івановича у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 366 КК України у зв'язку із закінченням строків давності задоволено.

У підготовчому судовому засіданні встановлено, що підполковнику Яворському Миколі Івановичу пред'явлено обвинувачення у тому, що він, протягом 2008 року, будучи військовим комісаром Жидачівсько-Миколаївського ОРВК, являючись військовою службовою особою, усупереч вимог законодавства, повторно, усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їхні суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, зловживаючи своїм службовим становищем в інтересах третіх осіб, вчинив інше підроблення офіційних документів, а також видачу завідомо неправдивих офіційних документів, що стало підставою для хилення Бережанського А.В., Мачинського А.Д., Михайлова Р.І., Качараби Р.Б. та Гвоздика Р.М. від проходження військової служби. Органами досудового слідства дії Яворського М.І. кваліфіковані за ч. 1 ст. 366 КК України.

Згідно із ст. 368 КК України суб'єктами є лише службові особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом, а згідно ст. 368 КК України - одержання хабара службовою особою у будь-якому вигляді за виконання чи невиконання в інтересах того, хто його дає, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої влади чи службового становища. Для наявності складу хабара потрібно встановити, що таке одержання було платою службовій особі за виконання чи невиконання будь-якої дії, тобто платою за її поведінку саме як службовій особі. При цьому важливо, щоб вона одержала винагороду за виконання чи невиконання таких дій, які вона могла або повинна була виконати з використанням влади або організаційно-розпорядчих чи адміністративних функцій, або хоч і не мала повноважень вчинити відповідні дії, але завдяки своєму службовому становищу могла вжити заходів до їх вчинення іншими службовими особами. Оскільки виконання чи невиконання службовою особою відповідних дій перебуває за межами об'єктивної сторони даного злочину, відповідальність настає незалежно від того, до чи після вчинення цих дій було одержано хабар, був чи не був він обумовлений до їх вчинення, виконала чи не виконала службова особа обумовлене, збиралася чи ні вона це робити.

Ця обставина є однією із основних відмінних ознак хабара від корупційного правопорушення, передбаченого ст. 172-2 КУпАП, яка передбачає відповідальність за порушення встановлених законом обмежень щодо використання службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей з одержанням за це неправомірної вигоди, або у зв'язку з прийняттям такої вигоди. Тобто, в першому випадку особа використовує свої повноваження, а в другому – порушує встановлені законом обмеження щодо використання повноважень;

Вироком Жидачівського районного суду 30.04.2013 року встановлено, що Башта В.М., згідно з обвинувальним актом, працюючи на посаді сільського голови Монастириської сільської ради Жидачівського району Львівської області, будучи керівником та посадовою особою органу місцевого самоврядування, тобто службовою особою, наділеною адміністративно-господарськими та організаційно-розпорядчими функціями, яка згідно п. 2 примітки до ст. 368 КК України, займає відповідальне становище, основними обов'язками якої, згідно ст. 42 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", Повноважень та функціональних обов'язків сільського голови, є організація, в межах визначених Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні", роботи відповідної місцевої ради та виконавчого комітету, скликання сесії ради, внесення пропозицій та формування порядку денного сесії ради і головування на пленарних засіданнях ради, підписання рішень ради та її виконавчого комітету, з використанням наданої влади та службового становища, діючи умисно, всупереч інтересам служби, з корисливих мотивів, а саме з метою одержання хабара від Шопа"яка

Б.В. за позитивне вирішення питання щодо надання йому в користування земельної ділянки площею 0.22 га, що в с. Старе Село Жидачівського району Львівської області для ведення особистого селянського господарства, в період з 22.02.2013 року по 12.03.2013 року, вимагав та одержав хабар в розмірі 1000 доларів США, що згідно курсу Національного банку України становить 7993 грн, за вчинення вказаної дії.

Так, 22.02.2013 р. Шоп`як Б.В., перебуваючи у приміщенні службового кабінету сільського голови Монастирецької сільської ради Башти В.М., що по вул. Центральній, 4 у с. Монастирець Жидачівського району Львівської області, в присутності останнього передав Салію М.В. 5000 грн. за земельну ділянку площею 0,22 га, що перебувала в його користуванні, після чого звернувся до Башти В.М. з проханням винести на сесію Монастирецької сільської ради питання про передачу в його користування вказаної земельної ділянки під особисте сільське господарство. Башта В.М., перебуваючи на посаді сільського голови Монастирецької сільської ради, будучи службовою особою, яка обіймає відповідальне становище, маючи умисел на вимагання та отримання хабара, повідомив Шоп`яка Б.В., що для того, щоб Монастирецька сільська рада прийняла позитивне рішення про передачу в користування вказаної земельної ділянки, необхідно заплатити йому хабар в розмірі 1000 дол. США, а саме 100 дол. США 22.02.2013 р. та 900 дол. США після прийняття Монастирецькою сільською радою відповідного рішення.

Усвідомлюючи, що прийняття сесією Монастирецької сільської ради рішення про передачу в користування земельної ділянки площею 0,22 га, прямо залежить від дій Башти В.М., а також те, що останній, користуючись своїм службовим становищем, умисно створює умови, за яких Шоп`як вимушений дати хабар з метою запобігання шкідливим наслідкам щодо своїх прав і законних інтересів, Шоп`як Б.В. погодився з пропозицією Башти В.М.

Цього ж дня Башта В.М., перебуваючи в приміщенні службового кабінету по вул. Центральній, 4 у с. Монастирець Жидачівського району Львівської області, продовжуючи свій злочинний умисел на вимагання та отримання хабара, отримав від Довженка О.О., який являється знайомим Шоп`яка Б.В., в інтересах останнього 100 дол. США, що згідно курсу НБУ становить 799,3 грн. в якості першої частини хабара.

Продовжуючи злочинну діяльність та реалізуючи первинний умисел на вимагання і одержання хабара, 12.03.2013 р. Башта В.М. повідомив Шоп`яка Б.В., що депутати Монастирецької сільської ради проти того, щоб земельна ділянка площею 0,22 га, яка перебуває в користуванні Салія М.В., була передана в користування Шоп`яка Б.В., однак повідомив, що забезпечить прийняття сесією Монастирецької сільської ради рішення про надання дозволу на складання проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки в с. Старе Село Салію В.М., а останній у подальшому зможе оформити договір дарування, на підставі якого вказана земельна ділянка перейде у власність Шоп`яка Б.В. За вказані дії Башта В.М. поставив вимогу передати йому другу частину хабара в розмірі 900 дол. США, згідно попередньої домовленості.

Усвідомлюючи, що прийняття сесією Монастирецької сільської ради рішення про передачу в користування земельної ділянки площею 0,22 га. Салію М.В. прямо залежить від дій Башти В.М., а також те, що останній, користуючись своїм службовим становищем, умисно створює умови, за яких Шоп`як Б.В. вимушений дати хабар з метою запобігання шкідливим наслідкам щодо своїх прав і законних інтересів, останній був змушений погодитися з незаконною пропозицією Башти В.М.

Так, 12.03.2013 р., приблизно в 15.45 год., Башта В.М., перебуваючи в службовому кабінеті Монастирецької сільської ради по вул. Центральній, 4 у с. Монастирець Жидачівського району Львівської області, отримав від Шоп`яка Б.В. 900 доларів США, що згідно курсу НБУ складає 7193,70 грн., за прийняття сесією Монастирецької сільської ради рішення про надання дозволу на складання проекту землеустрою щодо відведення земельних ділянок в с. Старе Село Салію В.М., після чого при спробі затримання працівниками УДСБЕЗ ГУ МВС України у Львівській області, скрився з місця злочину на автомобілі марки ВАЗ 2109, д.н.з. ВС 3299 СВ, який в подальшому було виявлено працівниками міліції по вул. Комсомольській в с. Монастирець Жидачівського району Львівської області, під час обшуку якого було виявлено та вилучено частину хабара в розмірі 300 доларів США.

Умисними діями, які полягають в одержанні службовою особою, яка займає відповідальне становище, хабара за виконання в інтересах того, хто дає хабар, будь-якої дії з використанням службового становища, у значному розмірі, поєднаного з

вимаганням хабара, Башта В.М. вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 368 КК України.

Під час розгляду вказаної справи судом було вжито всі передбачені законом заходи для всебічного, повного та об'єктивного дослідження обставин справи.

Що стосується призначеного засудженому покарання, то вироком від 30.04.2013 року затверджено угоду про визнання винуватості, укладену 16.04.2013 року між старшим прокурором групи прокурорів прокуратури Львівської області Лаганяк С.Ю. та обвинуваченим Башта Володимиром Миколайовичем у кримінальному провадженні № 12013150010000297 від 23.02.2013 року.

Башту Володимира Миколайовича визнано винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України та призначено, узгоджене покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських функцій в органах місцевого самоврядування на строк 3 роки, з урахуванням вимог, передбачених ст. 77 КК України, без конфіскації майна.

На підставі ст. 75 КК України Башту В.М. звільнено від відбування призначеного основного покарання з випробуванням, із встановленням іспитового строку тривалістю 3 роки.

Відповідно до ст.ст. 75, 76 КК України на Башту В.М. покладено обов'язки: не виїжджати за межі України на постійне місце проживання без дозволу органу кримінально-виконавчої інспекції, повідомляти органи кримінально-виконавчої інспекції про зміну місця проживання та періодично з'являтися для реєстрації в органи кримінально-виконавчої інспекції.

Згідно ст. 54 КК України Башту В.М. позбавлено 8 рангу 4 категорії посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Суд при призначенні покарання, додержувався вимог ст. 65 КК України та враховував положення, викладені у постанові Пленуму Верховного Суду України №7 від 24 жовтня 2003 року «Про практику призначення судами кримінального покарання», а також усі обставини справи, ступінь тяжкості вчиненого злочину, дані про особу винного, його поведінку, наявність не знятих чи не погашених судимостей, матеріальний стан та обставини, що пом'якшують і обтяжують покарання, а також застосовано додаткове покарання у вигляді позбавлення права займати певну посаду.

Згідно із ст. 366 КК України Суб'єктом службового підроблення може бути лише службова особа. Якщо передбачені ст. 366 дії вчиняє приватна особа, то відповідальність може наставати залежно від конкретних обставин справи, зокрема, за ст. 358.

З суб'єктивної сторони злочин може бути вчинено лише з прямим умислом. Психічне ставлення винного до тяжких наслідків, передбачених ч. 2 ст. 366, може характеризуватись непрямим умислом або необережністю.

У ч. 2 ст. 366 КК України передбачена кримінальна відповідальність за вчинення службового підроблення, якщо воно спричинило тяжкі наслідки, визначення яких дається у п. 4 примітки до ст. 364 КК України, — матеріальні збитки, що у двісті п'ятдесят і більше разів перевищують неоподаткований мінімум доходів громадян. Кримінальна відповідальність за цей злочин настає у разі, коли службове підроблення призвело до спричинення реальної майнової шкоди і ця шкода перебуває у прямому (безпосередньому) причинному зв'язку (зв'язку взаємозалежності) саме із службовим підробленням.

Шкода охоронюваним законом інтересам заподіюється, як правило, не самим підробленням офіційних документів, а внаслідок їх використання.

Вироком Жидачівського районного суду 24.02.2014 року встановлено, що Сливка В.І., працюючи на посаді спеціаліста землевпорядника Бортниківської сільської ради Жидачівського району, будучи службовою особою органу місцевого самоврядування, в період 2004-2005 р.р., в приміщенні Бортниківської сільської ради Жидачівського району вул. І. Франка, 47, с. Бортники, зловживаючи своїм службовим становищем, діючи умисно в інтересах третіх осіб, в порушення вимог ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 118 Земельного кодексу України, підготував рішення 3-ї сесії II-го демократичного скликання Бортниківської сільської ради від 07.03.1995 р., в яке вніс неправдиві дані щодо безкоштовної передачу Сеніву Б.І. у приватну власність і постійне користування земельної ділянки площею 0.20 га для обслуговування житлового будинку та господарських споруд і земельну ділянку площею 0.16 га – для

ведення особистого підсобного господарства в с. Бортники Жидачівського району та подав на підпис сільському голові, яке було підписано та завірено відбитком печатки сільської ради, тоді як фактично такого рішення виконавчий комітет не приймав.

Сливка В.І., діючи всупереч вимогам земельного законодавства, достовірно знаючи і усвідомлюючи, що на засіданні виконавчого комітету Бортниківської сільської ради, які відбулися в 2005 р. заяви Сеніва Б.І. про передачу йому у власність земельних ділянок не розглядалися, дані питання на виконкомі не обговорювалися, рішення з цього приводу не приймалися, підготував рішення виконавчого комітету Бортниківської сільської ради № 56 від 25.03.2005 р. "Про затвердження уточненої площі земельної ділянки Сенів Б.І., с. Бортники Жидачівського району" в яке вніс неправдиві дані щодо затвердження уточненої площі земельної ділянки Сеніва Б.І., в с. Бортники, яка йому передана у приватну власність згідно рішення 3-ої сесії II-го демократичного скликання Бортниківської сільської ради від 07.03.1995 р., а саме земельну ділянку площею 0.2332 га для обслуговування житлового будинку та господарських споруд і земельну ділянку площею 0.2808 га – для ведення особистого селянського господарства та подав на підпис сільському голові, яке було підписано та завірено відбитком печатки сільської ради.

В подальшому Сенів Б.І., на підставі цих підроблених рішень виготовив технічну документацію та 27.01.2006 року одержав Державний акт серії ЯБ № 566234 на право власності на земельну ділянку для обслуговування житлового будинку та господарських будівель загальною площею 0,2332 га і Державний акт серії ЯБ № 566235 на право власності на земельну ділянку для ведення особистого селянського господарства загальною площею 0,2808 га., і, як наслідок, з власності Бортниківської сільської ради протиправно виведено земельні ділянки, відповідно, площею 0,2332 га. вартістю - 29 240 грн та площею 0,2808 га. вартість - 31 280 гривень, а всього загальною вартістю 60520 грн., що у 250 і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян, встановлений законодавством України на момент скоєння злочину, та спричинено тяжкі наслідки інтересам територіальної громади.

Окрім цього, Сливка В.І. працюючи на посаді спеціаліста землевпорядника Бортниківської сільської ради Жидачівського району, будучи службовою особою органу місцевого самоврядування, в період 2004-2005 р.р., в приміщенні Бортниківської сільської ради Жидачівського району вул. І. Франка, 47, с. Бортники, зловживаючи своїм службовим становищем, діючи умисно в інтересах третіх осіб, в порушення вимог ст. 26 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", ст. 118 Земельного кодексу України, підготував рішення Бортниківської сільської ради № 11 від 10.04.1995 р., в яке вніс неправдиві дані щодо безкоштовної передачу Проціва З.П. у приватну власність і постійне користування земельної ділянки площею 0.15 га для обслуговування житлового будинку та господарських споруд і земельну ділянку площею 0.3240 га – для ведення особистого підсобного господарства в с. Бортники Жидачівського району та подав на підпис сільському голові, яке було підписано та завірено відбитком печатки сільської ради, тоді як фактично такого рішення виконавчий комітет не приймав.

Обвинувачений Сливка В.І. діючи всупереч вимогам земельного законодавства, достовірно знаючи і усвідомлюючи, що на засіданні виконавчого комітету Бортниківської сільської ради, які відбулися в 2005 р. заява Проціва З.П. про передачу йому у власність земельних ділянок не розглядалась, дані питання на виконкомі не обговорювалися, рішення з цього приводу не приймалися, підготував рішення виконавчого комітету Бортниківської сільської ради № 15 від 20.05.2005 р. "Про затвердження уточненої площі земельної ділянки Проціва З.П., с. Бортники Жидачівського району" в яке вніс неправдиві дані щодо затвердження уточненої площі земельної ділянки Проціва З.П. в с. Бортники, яка йому передана у приватну власність згідно рішення Бортниківської сільської ради № 11 від 10.04.1995 р., а саме земельну ділянку площею 0.1541 га для обслуговування житлового будинку та господарських споруд і земельну ділянку площею 0.3248 га – для ведення особистого селянського господарства та подав на підпис сільському голові, яке підписано та завірено відбитком печатки сільської ради.

В подальшому Проців З.П., на підставі цих підроблених рішень виготовив технічну документацію та 21.04.2006 року одержав Державний акт серії ЯГ № 042968 на право власності на земельну ділянку для обслуговування житлового будинку та господарських будівель загальною площею 0,1541 га і Державний акт серії ЯГ № 042969

на право власності на земельну ділянку для ведення особистого селянського господарства загальною площею 0,3248 га., і, як наслідок, з власності Бортниківської сільської ради протиправно виведено земельну ділянку загальною площею 0,4789 га. вартістю 60 050 грн, що у 250 і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян, встановлений законодавством України на момент скоєння злочину, та спричинено тяжкі наслідки інтересам територіальної громади.

Під час розгляду вказаної справи судом було вжито всі передбачені законом заходи для всебічного, повного та об'єктивного дослідження обставин справи.

Що стосується призначеного засудженому покарання, то вироком від 24.02.2014 Сливку Володимира Івановича визнано винуватим у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 364 та ч. 2 ст. 366 КК України і призначити покарання:

-- за ч. 2 ст. 364 КК України у виді позбавлення волі на строк 3 (три) роки з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням адміністративно-господарських функцій на строк 1 рік.

У відповідності з ст. 75 КК України звільнено його від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком на один рік та з покладенням відповідно до ст. 76 КК України обов'язків: не виїжджати за межі України на постійне місце проживання без дозволу кримінально-виконавчої інспекції, періодично з'являтися для реєстрації в інспекцію та повідомляти про зміну місця проживання.

Засуджений Сливка Володимир Іванович підлягає звільненню від відбування призначеного покарання, якщо протягом визначеного судом іспитового строку не вчинить нового злочину і виконає покладені на нього обов'язки.

- за ч. 2 ст. 366 КК України у виді позбавлення волі на строк 2 роки з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням адміністративно-господарських функцій на строк 1 рік.

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 49, ч. 5 ст. 74 КК України Сливку В.І. від відбування призначеного покарання за ч. 2 ст. 366 КК України звільнено, у зв'язку із закінченням строку давності.

Суд при призначенні покарання, дотримувався вимог ст. 65 КК України та враховував положення, викладені у постанові Пленуму Верховного Суду України №7 від 24 жовтня 2003 року «Про практику призначення судами кримінального покарання», а також усі обставини справи, ступінь тяжкості вчиненого злочину, дані про особу винного, його поведінку, наявність чи не погашених судимостей, матеріальний стан та обставини, що пом'якшують і обтяжують покарання.

Суддя Жидачівського районного суду

Галій О.Й.

Виконавець Подобинська І.Я.